

ELLENZÉK

Telefon sz. 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz. 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklam sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 forint.

Nyilvántartási díjak: garmond sora után 20 krajczár fizetendő.

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház) a hová a lap szellemi részét illető közlemények címzettjei.

Az „ELLENZÉK” előfizetési díja:

Egész évre 16 frt v. 32 korona. Negyedévre 4 frt v. 8 korona. Félévre 8 frt v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr., vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

Az új intendáns.

Álmélkodva fogadtuk a hírt, mely tudatta, hogy Keglevich István grófot a budapesti nemzeti színháznak intendánsává fogják kinevezni. Álmélkodásunkat csak növelte az a tény, hogy a kinevezés híre ugyiszólván mi recensust sem keltett a fővárosi publicistika körében. Átlátjuk azonban, hogy álmélkodásunk úgy az egyik, mint a másik irányban jogosulatlan volt.

Mind ezek magyarázatául pedig szükségesnek látjuk előre bocsátani, hogy álmélkodásunkat azok a kellemeseknek éppen nem mondható reminiscenciák idézték fel, a melyek a Keglevich gróf korábbi intendánskodása idejéből ujjaltak meg emlékeztetünkben és a melyek a közvetlen érdekelttség okánál fogva még élénkebb emlékezetben kellett, hogy legyenek fővárosi publicistikánkól, — a tudat az álmélkodás jogosulatlanságának belátását pedig az a tette kötelezőségére nézve, hogy Keglevich hírelt kinevezése sem jelentene egyebet annál a Bánffy-kormány alatt rendszerré vált gyakorlatnál, mely a mult lejárt, skártba tett nagyságainak ismét szerephez juttatását, reaktiválását a politika egyik vezér-motivumává fejlesztette.

Nós hát bevalljuk, hogy ismerve közmagányzatunknak ezt az irányzatát, a Keglevich István gróf intendánsává kinevezetésén nem volt miért álmélkodunk.

És bevallhatjuk azt is, hogy Bánffy Dezső br. is, mikor 1891-ben Szapáry Gyula gr. akkori miniszterelnök ki találta mondani rá az „untauglich”-ot. Nem kívánt supervisatitót állani a közvélemény felsőbb fóruma előtt, hanem várakozott. És míg a vele egyidejűleg és a külső világ tudata szerint ugyanaból az okból skártolt néhai Bethlen Gábor gróf, az ő dacos egyénisége minden erejével bizonygatta, hogy Szapárynak az ő alkalmassága megítélésében nincs igaza s ezzel sikerült magát annyira compromittálni — hogy a végén nemcsak mandatumot nem kapott Erdélyben, hanem az EMKE-ben betöltött elnöki székét is megintgatta alatta a „liberálisok” perfid intrikája; addig Bánffy Dezső br. a Szapáry ítéletével szemben tanúsított nyugodt magatartásával elérte azt, hogy a bukott főispán profundusából a képviselőházi elnöki szék magaslatán támadt fel s egy szerencsésebb újabb fordulatnál elnyerte a miniszterelnökség általa sohasem álmodott sorsját.

Mert hisz Doboka bölcsének minden életajzírja fel kell, hogy jegyezze, hogy az a tény, hogy egy időben ő is a közélet invalidusai közé tartozott.

Ezek az invalidusok a magyar közéletnek egy külön speciilitását képviselik.

Rövidebb-hosszabb pályafutás után meghasonlanak közéleti szereplésük főnyerőjével: az uralkodó hatalommal — önmagukkal. A meghasonlás folyamatában azonban nem a heroistika elhatározásokban és azok megvalósításában, hanem legfeljebb a dühögésben nyilvánul. Arra nincs eset, hogy a közéletnek egy ilyen alakja bármikor kérné a kegyvesztettségnek, mely a korábban élvezett befolyást és hatalmat egyelőre kivonja az ő kezéből.

Látványlag türelmes megadással fogadja a helyzetváltozást és tartozdik minden olyasmitól, a mi az eljátszott szerep kegyes visszavonulásának bármilyen módon preajudikálhatna. Nincs előtte érthetlenebb és kellemetlenebb valami — mint a Péchy Tamások, Bethlen Gáborok és Tibád Antalok nyílt állásfoglalása az őket skártoló hatalommal szemben, mikor az efféle nyílt álláspont csak arra jó, hogy a hatalom kegyét örökre eljátszodja s magát a sorával elégedetlent abba a színezetbe hozza, mintha csak mellőztetésének személys sérelme képezné okát az egész oppositionnak. A valódi invalidus nem teszi ki magát ilyesminek, hanem a mint a felsőbb hatalom kimondja rá az „untauglich”-ot, bevonul a számára kijelölt csapatháza valamelyik fülkéjébe, a mint a rabságban rendesen egy egy bankigazgatóság asztala szokott reá nézve képviselni és bevárja a kegyes parancsot, mely ismét reaktiválja. Legfeljebb arról gondoskodik egy kissé, hogy ki ne maradjon a nyilvánvalóságban, egyénisége ki ne essék a közélet emlékeztet sorából.

Igy tett többek között Bánffy Dezső br. is, mikor 1891-ben Szapáry Gyula gr. akkori miniszterelnök ki találta mondani rá az „untauglich”-ot.

Nem kívánt supervisatitót állani a közvélemény felsőbb fóruma előtt, hanem várakozott. És míg a vele egyidejűleg és a külső világ tudata szerint ugyanaból az okból skártolt néhai Bethlen Gábor gróf, az ő dacos egyénisége minden erejével bizonygatta, hogy Szapárynak az ő alkalmassága megítélésében nincs igaza s ezzel sikerült magát annyira compromittálni — hogy a végén nemcsak mandatumot nem kapott Erdélyben, hanem az EMKE-ben betöltött elnöki székét is megintgatta alatta a „liberálisok” perfid intrikája; addig Bánffy Dezső br. a Szapáry ítéletével szemben tanúsított nyugodt magatartásával elérte azt, hogy a bukott főispán profundusából a képviselőházi elnöki szék magaslatán támadt fel s egy szerencsésebb újabb fordulatnál elnyerte a miniszterelnökség általa sohasem álmodott sorsját.

És talán éppen ez által érzi magát kötelezettségnek urra, hogy előzetesen minden visszavonult politikust, a kitől a közvélemény elkedvetlenedett avagy maga kedvetlen lett, arra nézve, hogy egy ilyen skártba tett erő a pszichologia törvényeinek természetes rendje

kikurukolja, pedig a setétben jobban lehet lopni.

A következőknek demascirozták magukat, azért is meg lehet őket szerezni.

12-ik Tableau.

Gróf Kendefi Ádám Lessel Árágernak öltözve, jobb kezében ostar, baljában sulyokbot, mint rendtartó komisszárius járkál a bálban; a medvének öltözött Nyikultsák egy orrába akasztott karkánál fogva hirtelre, kinek hátán P. Horváth Latzi meztelen, veres nadrágban, rez paszományos veres frakba, Mitrovsky kalapban, puspánt bokrával vicсорítja a fogát Bánfi Miklósa, a ki arlequinnek öltözve veti a sesseltráger parantsolatjára a Czigánykerekét és a kinyújtott lábán, mint a Gauthier pudlia keresztül-kasul ugrik taktusra.

Ezen tableauhoz még több Kendefiánusok is tartoznak, a m. Bánfi Zsiga kutyapezérének öltözve s több mások, a kiket nincs is szükség megszerezni.

13-ik Tableau.

Gróf Bethlen Károly úl egy diványon hosszu csibukos pipa a szájában, a jobb kezében egy tallér, melyet szívéhez szorít, bal kezében egy arany, melyet csókol s egy rongyos egy forintos bankóval fizeti az ifju tisztartónéjának enyelseit. Rinaldó Rinaldini (Bethlen fer) egy veres késel eleibe áll, de a Bethleni zsidó ezt látván, ludmájából egy egész policádát formálnak kedves Rabinerjükhöz körül és így oltalmazzák őtet, beégzi egy friss farsangol,

Bánfi György, mint Don Juanta bétisi és erdélyi kreditorok ördögöknek öltözve,

szertint eo ipso magával viszi új állásába a keserűségnek, a kedvetlenségnek, a meghasonlásnak kedélyt és munkavágyat bénító érzelmait, vagy pedig len a visszavonultságban a szereplés visszaszerzésére szőtt apró intrikák hangulatát hatra-vakra juttatja őket újabb és újabb szerepekhez.

Ezt cselekedte Csernátóni Lajos, a ki mikor a legutóbbi képviselő választásoknál mandátum nélkül maradt, maga sem gondolt többé a közszereplés reuindictójára. Ezt tette Jósika Samuval szemben, a ki a közélet színpadának stílyesztőin már annyiszor merült el és fel, hogy az sok volna még egy kiállításos darab főalakjának is. Így járt el Szapáry Gyula és Festetich Andor gr. irányában is. Csoda-e aztán, ha most Keglevich István grófra is reá kerül a sor?

Ellenkezőleg. Még csak nem is képzelhető az előzők után a rokkant reakтивálásának ennél természetesebb esete.

Azzal pedig ne törődjék senki, hogy azok óta az országra szóló botrányok óta, melyek az ország két első műintézetének történelmébe a Keglevich nevet olyan ominosus jelleggel iriak be, tett-e a nemes gróf olyan valamit, a mi a jövőre hasonló ismétlődhetése ellenében biztosítékot nyújt. A végén is a mult skandalumait a skriblor népség praepotens érzékenysége provokálta. Ám Bánffy Dezső bárónak — uti figure dicet — áll rendelkezésére olyan eszköz, a mely ezt az érzékenységet reducálja. Azt meg éppen senki se emlegesse, hogy a Bánffy Dezső alatt rendszerre vált illetén praktikázások a régi rendszer teljes elbukásának, a közélet teljes alakulásának esetét kivéve, a külföld bármelyik államában egyenesen megtörténhetetlenek lennének. Bánffy Dezső br. nem azért forgatta a klasszikusokat, hogy ne emlékezzék a nil admirari jelszavára. Emlékezik bizony s megszerzi hazánkunk azt a dicsőséget, melyet mindnyájunkra nézve az a tudat képvisel, hogy mi vagyunk a politikai absurdumoknak az a földje, a melyen nincs lehetetlenség, minden megtörténhetik.

V. A.

A vám-anket.

Budapest, jul. 14.

Nagyfontosságú tanácskozás vette ma kezdetét a városház dísztermében

melyet G. Bethlen Károly kedves sógorával Dithrig Gusztáv eljárt.

14-ik Tableau.

Gróf Bethlen Pál úl egy sárga diványon, mely a Valentinénél nyert borostyán koszorúkkal van kitöltve, sárga Schlafcrackba sárga ábrázattal és Kniggének az emberekkel való társalkodásról írt kiadásait bőviti. Zsebébe fájó paklik.

15-ik Tableau.

Elek Pál úl az 1826-ik beli akták között és izzad. G. Csákiné bankó czédulákkal tölti le az izzadságot homlokáról és Csáki, mint frízér lába között a puderes zsatskó beégzi a Gruppot.

16-ik Tableau.

Horváth Dániel az idős Trajánusnak öltözve, feje aradi mont lisztel ki puderezve, vezet a kezén egy pár Thalia papnéit (Comédiánéit) olyanakat, a kik senkinek sem kellene, de csak azért, hogy szóba ne vegyék Eccosaissejppattal (?) schassiro a Redutba és énekl: Ich bin der Schneider vette, vettr, vettr, gereisset durch die halbe Welt.

17-ik Tableau.

Gróf Rehdei Ádám tékozló fiúnak öltözve, hajl dísznők helyett egy se-reg kalvénista papot és deákot, Kita Zsuzsi paraszt leánynak öltözve, nyitja ki az ólat, hogy őket bezárja.

18-ik Tableau.

Bánfi György, mint Don Juanta bétisi és erdélyi kreditorok ördögöknek öltözve,

A vámtarifa ügyében egybehívott sok értekezlet ma tartotta első ülését.

A terem már jóval a tanácskozás megkezdése előtt igen érdekes képet nyújtott. Az ország politikai és gazdasági tényezőinek számos kimagasló alakja gyűlt itt össze. A tárgyalásokat a kereskedelmi miniszter nyitotta meg, kinek oldalán az elnöki emelvényen helyet foglalt Vörös László államtitkár, kit a gyűléseket szívélyes fogadtatásban részesített.

Báró Dániel Ernő megnyitó beszédének elején azt a meggyőződést fejezte ki, hogy az értekezlet át van hatva a kérdések fontosságától és latba fogja vetni egész tudását, hogy a kérdések az ország érdekében minél jobban meg legyenek latolva. A kormány meg fog tenni minden intézkedést az iránt, hogy Ausztria és Magyarország közti fennálló vám- és kereskedelmi közösségbe (ezüetség) Magyarország érdekei teljes méltánylást találjanak, de tekintettel a beállt viszonyokra, nem feleldkezhettek meg azon kötelességéről sem, hogy egy bekövetkezendő eshetőségre érvényesítse Magyarország önmegrendelkezési jogát. Erre a kijelentésre élénk éljenzésben tört ki a gyűléseket.

Beszéde további részében utalt Enyedy Lukács határozati javaslatára, melynek következtében elkészítette az előterjesztett vámtarifa-javaslatot. Itt nyilvánvaló célzással a Wiener Zeitung támadására kijelentette a miniszter, hogy a javaslatban foglalt adatok mindenesetre annyira megbízható, mint minden más statisztikai adat és igen is alkalmazható arra, hogy abból Magyarország közgazdasági helyzete megbírátható legyen. A vámtarifa javaslat az önálló vámterületi egység nélkülözhetetlen attribútuma, de egyelőre csak annak a bizottságnak az elaborátuma, mely a javaslat kidolgozásával a három szakminisztérium részéről meg volt bízva.

A kormány ennél az elaborátumnál cöl-szertéségi szempontokból nem foglalt állást, először, mert megakarták hallani az ország szakembereinek véleményeit és óhajait, és állásfoglalásánál nem akarta elejét venni a szabad vélemény-nyilvánításnak, tartván attól, hogy a kormány esetleges állásfoglalása bénítólag és nyomasztólag hatott volna a tanácskozás menetére, sőt zavarólag hatott volna a megalkotandó képre.

Visszautasítja — beszéde további folyamán — azt a hangoztatott vádat, hogy az autonóm vámtarifa éle Ausztria ellen irányulna. Ez homlokegyenesen ellenkezne az autonóm vámtarifa javaslatával. Hiszen a maximális vámtételek csak a legtrikább esetben kerülnek alkalmazásba, de a tárgyalás alapjául mindenkor szolgálhatnak. Hisz, hogy még ha az önálló vámterületet alkotnánk is, Ausztriával mindig szerződéses viszonyba fo-

gunk lépni, de ha még szerződést se tudnánk kötni, a reciprocitás elvével fogva bizonyára fogunk a tarifában Ausztriának oly engedményeket tenni, hogy országunk érdekeinek megfelelő kedvezményekben részesítsen bennünket Ausztria.

Ezek után némi utbaigazitásul szolgált a tanácskozás rendjére nézve és felkérte a szaktanácsokmány tagjait, hogy a legnagyobb szabotossággal fejtsék ki nézeteiket. A kormány ezek végleges elhatározását értékük szerint kellő higgadsággal és komolysággal meg fogja fontolni.

A helyiséssel fogadtott beszéd után Enyedy Lukács jelentkezett szólásra, ki kifejtjén a maga nézeteit a tanácsokmány jelentőségéről és fontosságáról, rámutatott arra, hogy a képviselőházban elfogadott határozati javaslat és az anket elé terjesztett munkát között vannak még pótlásra szoruló hiányok. Magát a javaslatot igen beható kritika alá vette, s fejtegetései végén sulyt fektetett arra a kijelentésre, hogy Magyarország nem kívánja a vámháborút Ausztriával.

Utána Földes Béla beszélt, teljes elismeréssel adózva a javaslatnak.

Nagy figyelemmel hallgatta meg a tanácsokmány Lukács Béla, a volt kereskedelmi miniszternek fejtegetéseit, ki hangsúlyozta, hogy a magyar vámtarifa nem lehet tekintettel semmiféle idegen államra, hanem csak Magyarország érdekeit tarthatja szem előtt. Nem osztja azt a nézetet, hogy a javaslat vámháborút jelentene, mert a benne foglalt vámtételek még mindig a franczia és német vámtételek alatt állanak.

A legnagyobb hatást érte el azonban Lukács fejtegetéseinek befejezésével, a mikor nagy nyomatékkal kijelentette, hogy ő nem fél az önálló berendezkedéstől. — Meg fogunk tudni élni abban is, sőt a jövő nemzedék áldani fogja ezt a nemzedéket, mely tudott a nemzet önállósága érdekében áldozatokat hozni.

Hosszantartó lelkes éljenzés képezte ennek a férfias nyilatkozatnak viszhangját.

Mintán röviden még Fenyvessy Adolf szólt a tárgyhöz, Hegedűs Sándor sok szkepticismussal fejtegette álláspontját. Bár-hogy is nézzük a dolgot — úgy mondá — az előttünk fekvő kérdés mindig csak az: Mi lesz Ausztriával?

Ez az egyedüli szempont képezi a vá-mankét hátterét. Azért nem helyesli, ha a részletekkel foglalkoznának, hanem csakis az általános végpontok birálatába kellene bele-menni, a részletek elintézését pedig a kormányra bízni.

Ezzel fejeződött be a mai tanácskozás, melynek folytatását holnapra halasztotta az elnöklő miniszter. Holnap már Vörös László államtitkár fog elnökölni. Ma csak kormány-

egyik Gólya lépésekkel méregeti a Bált, a másik Lorgnettel nézegeti szomszédjait, a harmadik nem néz becsületes ember szemébe, lestőtől föl van mindenfelé, ki teli hozszal, ki teli föl jött be a bálba.

Egész maskarák.

A húság czimerén egy pudlin ugrott be Herepei,

G. Bethlen Pál kis ámornak öltözve, jobb kezében egy engem ne felejtse, bal kezében egy vas matska és énekl: Dein gedanke, ich ist er auch zerbrochen — — Gróff Vass Imre egy megnyuzott Sátorusnak a bőribe öltözve, nyelvén tövissek, a fején egy szarv, (melyet a jó rendlári comis-sarius szurt a fejébe) hunya alatt egy flóta. Gingelli, az elhunyt gordonista, a ki eleget igyekszik a Nemzeti Muzsika helyett az olasz, frantzia és más külföldi muzsikákat be hozni, de a publikum veszi észre, hogy nem szucedál; nyelvél, vagy szárvával, mivel nem lát (persze híres jó szemű) minden szegény legényt vagy megdűf, vagy megaszur.

B. Jósika Samu loyagol be egy Anglus Paripán, melynek neve fantásia, feje friserova alá non plus ultra, sapka helyett egy üstökös csillag van fejebe nyomva, mely, hogy a Báházat fel ne gnyjtse, hátul cseber vízekkel öntözi a 19-ik század Géniusa, egyszer egy nagy sietséggel a csillag felre-ptl magasan, ott elpatan s lesz belőle egy nagy semmi! Bánfi József egy sást ábrázol; körmei közt tart egy szép Ganinédest.

Jön elé egy nevezetes Maskara, egy Seithal B. Vesselényi Miklósnak szemé-

